

Årsrapport 2018

för Nätverket för vindbruk

*Nätverket för vindbruk
- sprider kunskap om
vindkraft och verkar
för lokal förankring
och nytta där
vindkraften byggs ut*

Energimyndighetens publikationer kan beställas eller laddas ner via www.energimyndigheten.se, eller beställas via e-post till energimyndigheten@arkitektkopia.se

© Statens energimyndighet

ET 2019:7

ISSN 1404-3343

November 2019

Upplaga: 40 ex

Tryck: Arkitektkopia, Bromma

Förord

Nätverket startade 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft. Nätverket har en bred verksamhet med ett trettiotal aktiva projekt varje år, spridda över olika delar av landet och med olika inriktningar. Sedan 2013 sammanställer vi årligen resultatet av nätverkets verksamhet i en årsrapport. Föreliggande rapport är en redovisning av 2018 års verksamhet.

Fredrik Svartengren

Linus Linde

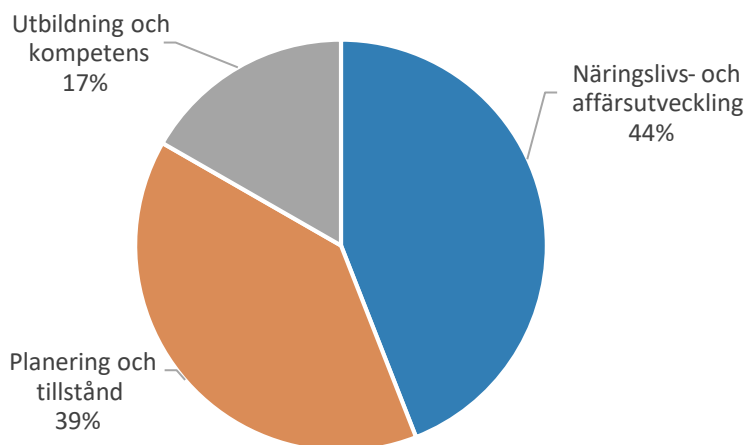
Innehåll

1	Summering av året	3
2	Nätverkets uppdrag och organisation	4
3	Planera för väl lokaliserade vindkraftparker.....	5
4	Fokus på lokal nytta.....	6
5	Affärsmöjligheter vid vindkraftsetableringar	7
6	Kunskapsspridning och framtidens kompetensförsörjning	8
7	Årets verksamhet i siffror.....	9

1 Summering av året

Under 2018 har nätverkets verksamhet fördelats mellan näringslivs- och affärsutveckling, planering och tillståndsfrågor samt utbildnings- och kompetensfrågor enligt Figur 1. Störst andel, 44 procent av nätverkets projektmedel, har betalats ut till projekt inom näringslivs- och affärsutveckling inom vindkraftsområdet. Däribland projekt med syfte att öka den lokala nyttan där vindkraft byggs. Nästan lika mycket av projektmedlen har gått till planering och tillstånd, 39 procent av nätverkets projektmedel. Detta är en ökning från föregående år samtidigt som projektmedel för utbildning och kompetens har minskat i ungefär samma omfattning. Orsaken är framförallt ökade medel till ett stort projekt inom planering och tillstånd, medan några mindre projekt inom utbildning och kompetens har avslutats.

Fördelning av nätverkets projektmedel 2018

Figur 1. Fördelning av nätverkets projektmedel 2018. Anm: I näringslivs- och affärsutveckling ingår här projekt som arbetar för att skapa lokal nytta samt prognosarbete gällande arbetskraftsförsörjning.

2 Nätverkets uppdrag och organisation

Nätverket för vindbruks huvuduppgifter är att sprida kunskap och information om vindkraft och att stötta regionala initiativ av nationell betydelse. Nätverket grundades år 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft.

Energimyndigheten samordnar nätverket och har det formella ansvaret, vilket bland annat innebär att fatta beslut om de medel som via årliga utlysningar fördelas till projekt inom nätverket. Energimyndigheten har också ansvar för att samordna och följa upp nätverkets projekt och det arbete som bedrivs inom nätverkets noder.

Ända sedan starten har arbetet inom nätverket organiserats utifrån fyra noder med ansvar för olika ämnesområden. Dessa fyra områden rör utbildning, planering, näringsliv- och affärsutveckling samt frågor som rör lokala frågeställningar som arbetskraftsförsörjning och lokal nytta i samband med att vindkraften byggs ut.

Nätverket för vindbruk har som mål att öka kunskapen om vindkraft och att verka för en väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft, som även genererar mervärde lokalt.

3 Planera för väl lokaliserade vindkraftparker

För att uppnå nätverkets mål om vällokaliserade och väl förankrade vindkraftparker är planering- och tillståndsfrågor centrala. Det är Länsstyrelsen i Halland som är ansvarig nod för dessa frågor. Noden anordnar varje år en träff för landets alla vindkraftshandläggare på länsstyrelserna. Syftet med träffen är att ge utrymme för erfarenhetsutbyte mellan handläggarna och att sprida information om nyheter inom vindkraftsområdet, som exempelvis forskningsresultat och rättsfall. I år arrangerades en handläggartreffen i samband med konferensen Energivärlden Tema vind 2018. Antal länsstyrelserepresentanter på handläggartreffen blev 27 stycken som fördelades på 13 län.

En alltmer viktig arbetsuppgift för Länsstyrelsen i Hallands län är att uppdatera listan över beviljade tillstånd som ännu ej tagits i anspråk. Även uppgifter om projekt som fått avslag i prövning samt uppgifter om projekt i samrådsfas är sådant som tagits fram under året. Underlag som detta bidrar till att Energimyndigheten kan få en rättvis bild över det aktuella läget samt en hint om möjlig utbyggnadstakt inom den närmsta framtiden.

Under året har nätverket fortsatt att ge stöd för vidareutveckling av Vindbrukskollens webbtjänst och databas. Vindbrukskollen tillgängliggör bland annat information om alla vindkraftverk i någon del av tillståndsprocessen i Sverige på en interaktiv karta. Ett stort fokus för året har varit att utveckla och genomföra ett systembyte för webbtjänsten för att passa fler webbläsare och skapa ett mer modernt användargränssnitt. Mycket energi har projektet även lagt på kvalitetsssäkring.

I projektet Biekkasuodji, som drivs av Svenska Samernas Riksförbund, har bland annat två seminarier med efterföljande workshops anordnats på temat ”Kumulativa effekter – vad säger forskningen?” respektive ”Kontrollprogram – vindkraftens effekt på renskötseln”. Projektets mål är att bidra med kompetenshöjning och skapa en ömsesidig förståelse mellan rennäringsen och vindkraftsprojektörer. Detta för att skapa hållbara samarbeten.

Repoweringen (generationsskifte av befintliga vindkraftverk) är en växande fråga och då framförallt i södra Sverige där många vindkraftverk börjar nå sin tekniska livslängd. Under året har två projekt drivits på detta tema: ”Repowering – hinder & utmaningar i skånska kommuner”, samt uppföljaren ”Repowering – potential och kunskapsspridning”. Nätverket har även fortsatt att finansiera en regional arena för hållbart vindbruk i Mälardalen i och med projektet ”Vindkraft Öst etapp IV”.

4 Fokus på lokal nytta

Noden med ansvar för arbetskraftsförsörjning, drift och underhåll - Vindkraftcentrum via Strömsunds kommun - har som mål att synliggöra den växande lokala och regionala arbetsmarknaden som har koppling till vindkraftsutbyggnaden. Det görs bland annat genom att hjälpa både nätverkets regionala projekt och andra aktörer att kartlägga behovet av arbetskraft i planerade vindkraftparker med ett prognosverktyg.

Nio större workshops har hållits med kommunala företrädare, företagskonstellationer och blandade grupper. Fokus har varit lokala prognoser för arbetsmöjligheter och affärsmöjligheter vid vindkraftsetableringar. Vidare har en mängd presentationer på detta tema hållits i olika sammanhang: Konferenser, företagarmöten, allmänna möten, för politiska beslutsfattare och tjänstemän. Även ett par studiebesök har anordnats. Som en del av grunden för dessa prognoser har noden under året färdigställt en rapport om drift och underhåll ("Fördjupad studie – drift och underhåll") som visar på de långsiktiga jobbmöjligheterna och näringslivsutvecklingen vid vindkraftsparker.

Vindkraftscentrum har även varit delaktiga i ett pilotprojekt kring en ny slags upphandlingsmodell och ny form av utvecklingsmedel till lokalt näringsliv i Åsele tillsammans med Vattenfall och Garantia. Nätverket har under året även finansierat flera andra projekt med fokus på lokal förankring och lokala arbets- och affärsmöjligheter i samband med vindkraftsetableringar. Detta i Sollefteå, Ånge, Ragunda, Härjedalen och på Gotland.

Noden arrangerar varje år också ett branschforum där det regionala näringslivet bjuds in för att diskutera affärsmöjligheter kopplade till aktuella vindkraftsprojekt. Forumet var i år i Östersund och samlade 130 personer varav företag utgjorde en stor del, men också ett stort deltagande från kommuner.

5 Affärsmöjligheter vid vindkraftsetableringar

Västra Götalandsregionen, noden med ansvar för näringslivs- och affärsutveckling, samordnar flera regionala projekt inriktade på att tillvarata de affärsutvecklingsmöjligheter som uppstår i samband med vindkraftsetableringar. På detta tema har noden anordnat ett tiotal möten/workshops, flera studiebesök och hållit ett tiotal föredrag. Noden samarbetar inom dessa frågor även med Vindkraftscentrum.

Noden arbetar tätt tillsammans med nätverkets äldsta projekt, Power Väst. Projektet har funnits sedan nätverket startade 2008 och jobbar mot två mål; mer vindkraft i Västra Götaland och ökad sysselsättning inom vindkraft.

Vidare har noden i flera år tagit fram en marknadsrapport om vindkraftsmarknadens utveckling ("Marknadsanalys av vindkraften i Sverige"). Bland annat med information om nivån på investeringar i vindkraft och elnät, vilka som investerar i vindkraft och en analys av ekonomin hos vindkraftsbolag.

Noden har även stöttat Energimyndigheten i mycket av det praktiska arbetet runt konferensen Energivärlden med tema vindkraft. Fokus på konferensen var ett 100 procent förnybart elsystem och frågor som avhandlades var möjligheter och utmaningar, kostnader och internationella trender på området. Antal deltagare var runt 300 personer med deltagande från näringsliv, kommuner och länsstyrelser, samt akademi.

6 Kunskapsspridning och framtidens kompetensförsörjning

Nätverkets nod inom kunskaps- och utbildningsfrågor - Uppsala universitet, Campus Gotland - har under året arbetat med att sprida information om vindkraftsutbildningar och samarbeta i olika forum för att öka såväl utbudet av utbildningar som antal sökande till dessa.

Bland annat har noden för fjärde gången arrangerat Akademiforum, som samlar lärare och forskare inom universitet och högskolor för att diskutera utbildning, forskning och samverkan inom vindkraft. Med dessa frågor i fokus har noden medverkat på Winterwind 2018, VIND 2018, Almedalsveckan samt vid uppvaktning av YH-myndigheten. Dessutom har noden arrangerat flertalet YH-forum för utbildningsanordnare och lärare inom vindkraftsteknik. Som en del i detta arbete har ett flertal rapporter om utbildningsläget för vindkraft i Sverige sammanställts.

Noden har fortsatt arbetet med att sammanställa ny forskning inom vindkraftsområdet i Sverige samt sprida denna information i den årliga rapporten och på mässor, konferenser m.m. Utöver detta har noden publicerat en studie om möjligheterna med fördjupad samverkan mellan akademi, industri och myndigheter på vindkraftsområdet.

Vidare har noden fortsatt att utveckla onlinekursen Vindkraftskurs.se och har bland annat utökat kursen med information om vindkraftens bidrag till ett 100 procent förnybart elsystem. Noden deltar också i flera regionala samverkansprojekt på Gotland som syftar till att bygga upp kunskap om vindkraft i regionen om bland annat förankring och samexistens.

Likt tidigare år gav nätverket stöd till Svensk Vindkraftsförening för att anordna konferensen Winterwind. Under konferensen möttes 298 deltagare från 15 olika länder i Åre för att diskutera de specifika utmaningar som finns för vindkraft i kallt klimat.

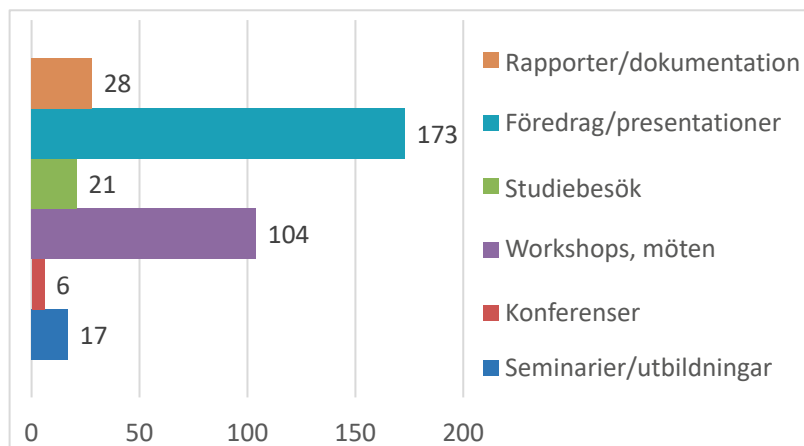
7 Årets verksamhet i siffror

Runt trettio projekt har varit verksamma under hela eller delar av året. Till årets utlysning inkom 16 ansökningar av projektmedel, varav 13 beviljades. Totalt beviljades 10,7 miljoner i projektmedel, vilket är en minskning sedan 2017. Detta beror framförallt på att nätverket beviljade några fleråriga projekt år 2017 som belastar årets budget.

Tabell 1 Projekt inom Nätverket för vindbruk 2013–2018, tusen kronor

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beviljade projekt	15	25	20	17	15	13
Beviljade medel	8 293	18 245	7 796	13 111	16 900	10 710

När det gäller kommunikation och informationsspridning har nätverket arrangerat mer än hundra möten, runt tjugo seminarier och hållit över hundrafemtio presentationer. Vi har även varit delaktiga i att arrangera sex konferenser och tagit fram närmare trettio rapporter eller annan typ av dokumentation från projekten. Det är betydligt fler föredrag/presentationer i år, medan workshops/möten har minskat. Samtliga kommunikationsaktiviteter som bedrivits inom ramen för nätverket under 2018 visas i diagrammet nedan.

Nätverket för vindbruk

Energimyndigheten arbetar för ett hållbart energisystem som är tryggt, konkurrenskraftigt och har låg negativ påverkan på hälsa, miljö samt klimat.

Nätverket för vindbruk startade 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft. Målet är att öka kunskapen om vindkraft och därigenom verka för en väl förankrad och bra lokaliserad utbyggnad av vindkraft.

Nätverket för vindbruk drivs av Energimyndigheten i samarbete med fyra noder utifrån var sitt kompetensområde:

Arbetskraftsförsörjning, drift och underhåll - Strömsunds kommun
Näringsliv och affärsutveckling - Västra Götalandsregionen
Planerings- och tillståndsfrågor - Länsstyrelsen Halland
Utbildning och kompetensfrågor - Högskolan på Gotland

Följ utvecklingen på vår webbplats! På webbplatsen www.natverketforvindbruk.se finns mer information om utlysningar och våra projekt. Här håller du koll på alla seminarier, utbildningar och konferenser som arrangeras inom Nätverkets ram.

Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99
E-post registrator@energimyndigheten.se
www.energimyndigheten.se

